

Зелений Світ

ЕКОЛОГІЧНА ГАЗЕТА
УКРАЇНИ

№84 (247) жовтень 2010

ВИЖИВАННЯ
ДЕМОКРАТІЯ
ГУМАНІЗМ

ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА – ЯК ПРІОРИТЕТ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Самойленко Юрій Іванович
Голова Української Екологічної
Асоціації «Зелений світ»

Україна прагне гідно увійти до Європейського дому. Цікаво задатись питанням: а як вона виглядає очима європейських сусідів? Чи уквітчаного різнобарвним пахучим віночком, чи, навпаки, з терновим голчастим вінцем? Скорботна відповідь очевидна. Досить згадати, що Україна асоціюється насамперед з жевріючим постійною радіоактивною загрозою Чорнобилем. Крім того, міжнародний статус нашої держави – країна-зона: зона екологічного лиха, зона двох епідемій – туберкульозу і СНІДу.

Певно, що за таких обставин наші європейські земляки стурбовані існуючим станом навколишнього середовища. До того ж якість довкілля в Україні – це не просто складова якості довкілля у Європі, а впливовий чинник тенденцій розвитку країн Європейського регіону, важливий орієнтир змін у загальноєвропейській екологічній політиці. Не випадково саме столиця України була обрана місцем зустрічі у 2003 році міністрів охорони навколишнього середовища країн Європейського континенту на конференції «Довкілля для Європи» під егідою Європейської економічної комісії ООН. За визначенням, головна мета цієї конференції полягає у «забезпеченні формування і сталого розвитку екологічно безпечного європейського простору».

Минає майже десять років з дня проведення Європейського саміту Міністрів охорони довкілля в Україні. Тобто минає перше десятиріччя виконання Україною взятих на себе обов'язків та пошуку прийнятних шляхів досягнення екологічно безпечного, соціально перспективного

економічного зростання нашої держави. Але натомість підбиття позитивних здобутків приходить розуміння того, що продовження нестримної гонитви за економічним зростанням, як самоцілі національного господарства у кінцевому підсумку обернулося деградацією і людського, і природного капіталів, тобто самогубством і знищенням природно-ресурсної бази суспільного відтворення.

Ідея сталого розвитку об'єктивно зумовлена необхідністю узгодження соціально-економічного прогресу із збереженням природно-ресурсного потенціалу заради забезпечення потреб нинішнього і майбутніх поколінь в Україні дескредитована. По суті ми відмовились від концепції виживання людської спільноти через принципово нову стратегію соціально-економічного розвитку національного господарства країни – гармонізацію взаємодії та динамічне зрівноваження економічних, соціальних і екологічних процесів.

Для України реалізація Національної стратегії переходу на модель сталого розвитку є надто нагальною. Необхідність розробки та впровадження політики екологічно-сталого розвитку в Україні викликана як міжнародними забор'язаннями, так і внутрішніми соціально-економічними й екологічними реаліями. Розглянемо їх докладніше.

Перше. Синхронізація поступу України з реалізацією принципів екологічно-балансового само підтримуючого соціально-економічного розвитку є умовою її інтеграції до міжнародної спільноти. Причому досягнення демократичних, соціальних, економічних і екологічних критеріїв вступу до Європейського Союзу не є самоціллю України, а внутрішньою потребою її розвитку. Слід зазначити, що ця проблема тісно скорельована з проблемою диференціації якості, рівня та способу життя населення у європейському та українському вимірах.

Якості життя визначають як рівень матеріального добробуту, умов праці і відпочинку, стану навколишнього середовища, охорони здоров'я, соціальних послуг, особистої безпеки, соціально-економічної нерівності, забезпеченістю роботою, вільним часом. Якість життя – це ступінь задоволення матеріальних, духовних, інтелектуаль-

ЖОВТЕНЬ

- 1 - Міжнародний день громадян похилого віку
 - День ветерана
 - 175 років від дня народження Остапа Волющака (1835-1918), українського ботаніка, зоолога, педагога
- 2 - Міжнародний день проти насилля
- 3 - День працівників освіти
- 4 - Всесвітній день середовища проживання
- 5 - Всесвітній день вчителів
- 10 - Міжнародний день боротьби за скасування смертної кари
- 13 - Міжнародний день зі зменшення небезпеки стихійних лих
- 14 - День українського козацтва
 - Покрова Пресвятої Богородиці
- 17 - Міжнародний день боротьби за ліквідацію злиднів
- 18 - 125 років від дня народження Віктора Григоровича Аверіна (1885-1955), українського біолога-зоолога, громадського діяча

25 жовтня 2010 року у рамках Міжнародного екологічного форуму «ДОВКІЛЛЯ 2010» відбудеться VI Всеукраїнська конференція екологічної громадськості «Участь громадськості у формуванні та реалізації Стратегії національної екологічної політики та Національного плану дій з охорони довкілля».

Організаційні форми проведення конференції:

Пленарні засідання, секції, круглий стіл, дискусії, презентація, виставка.

Остаточний порядок денний конференції буде сформовано після опрацювання анкет та усіх надісланих матеріалів.

Секції конференції:

секція 1. Екологічна безпека – як пріоритет національної безпеки України.

секція 2. Досвід розробки та реалізації регіональних та місцевих планів дій з охорони довкілля.

секція 3. Участь громадськості у формуванні екологічної культури населення України.

секція 4. Досвід проведення громадських кампаній («За пріоритетність екологічної політики», «Припинити деградацію Мінприроди»).

Круглий стіл «Інтеграція екологічної політики як передумова переходу України до сталого розвитку».

Під час роботи конференції буде діяти виставка «Громадський природоохоронний рух України» та відбудуться презентації діяльності громадських організацій.

ВПЛИВ БУРШТИНСЬКОЇ ТЕС НА ЕКОЛОГІЧНУ БЕЗПЕКУ ПРИКАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ

Рим Надія

Голова Івано-Франківського осередку УЕА
«Зелений світ»

Моцак Тетяна,

член УЕА «Зелений світ»

Ми живемо не в окремій державі, а на планеті Земля! Місто Бурштин навдивовижу цікаве і гарне! Вражає звичаями та природою! Насамперед мене зацікавило те, що тут проводять змагання з плавання у відкритій воді. На берегах Бурштинського озера можуть дозріти абрикоси, і навіть персики.

СМІТТЄПЕРЕРОБНИЙ КОМПЛЕКС НА ТРАСПОРТІ УКРАЇНИ (ХАРКІВ-ПІВДЕННА ЗАЛІЗНИЦЯ)

Білоусова Галина Сергіївна
Голова Харківської обласної організації УЕА «Зелений світ»

Комплекс призначений для термічного знешкодження побутових відходів знятих з потягів, промислових, що утворюються на підприємствах доріг, небезпечних горючих нерадіоактивних відходів, відходів від діяльності лікарень, лікарських препаратів з простроченим терміном придатності, непридатних до використання пестицидів, гербіцидів, забруднених розчинників і тому подібне. Комплекс може бути також використаний для знищення на місці несанкціонованих звалищ твердих побутових відходів.

Враховуючи, що майже усі небезпечні відходи вимагають дотримання особливих санітарних умов транспортування, дуже витратних, доцільно їх знешкоджувати безпосередньо на місці накопичення. Як правило, в кожному конкретному місці скупчується відносно невелика кількість небезпечних відходів. Будувати локальні установки для їх знищення, як це робиться в США, де працюють понад 1500 таких установок, дорого. Рациональніше для цієї мети використовувати мобільні комплекси, що включають пристрої для завантаження, спалювання та очищення диму, який утворюється при спалюванні і містить багато українських шкідливих компонентів. Піонером в створенні таких комплексів є Данська фірма Chemcontrol a/s, що випускає установки для знешкодження небезпечних відходів продуктивністю 300 кг/ч, змонтованих в автоконтейнерах з 9 блоків, що транспортуються автотранспортом, збираються в єдину установку безпосередньо в місці роботи за допомогою автокрана. Є відомості про мобільну установку для термознезараження відходів в Німеччині, яка змонтована на декількох залізничних платформах. Південна залізниця побудувала в Харкові за технологією Північно - Східного наукового центру НАН України дві мобільні установки для спалювання твердих побутових відходів продуктивністю 150 кг/ч. На установках передбачено захист довкілля відповідно до норм Євростандарту EU Directive 94/67/ЕС.

Мобільні установки термічного знешкодження відходів на залізничних платформах або автотранспорті призначені для знешкодження побутових і промислових відходів, що утворюються при роботі залізничних станцій і вагонів, і відходів знятих з пасажирських депо. Одна з мобільних установок продуктивністю 150 кг/годину (1м3/година), експлуатується на станції «Сортувальна» Південної залізниці та повністю забезпечує потреби станції «Харків - Пасажирський» і харківського залізничного вузла.

Аналогічна установка експлуатується в морському торговому порту «Південний» (Одеська обл.).

Усі зазначені комплекси оснащені багатоступінчастими газоочисними установками, що забезпечують захист

навколишнього середовища.

Установки розміщені на залізничній платформі і включають камерну піч, обладнану паливною форсункою; камеру допалювання; систему теплообмінників; каталітичний реактор; касетний тканинний фільтр; систему подачі палива і лужного розчину; систему контролю, управління і захисту.

Технологія очищення :

- допалювання важких вуглеводнів і оксида вуглецю відбувається в камері допалювання при температурі 950-1150 С.

- для забезпечення повного знешкодження органічних високотоксичних речовин продукти згорання проходять через каталітичний реактор, де знешкоджуються допалюванням недогорілих в камері органічні складові, включаючи бенз(а) пирен, діоксин та ін.

- очищення продуктів згорання від кислих неорганічних з'єднань робиться за рахунок вприскування в них лужного розчину.

- механічні забруднення, включаючи з'єднання важких металів і залишкові кількості сажі, осідають в касетному тканинному фільтрі. Охолодження продуктів згорання здійснюється в теплоізоляційних пристроях за рахунок підігріву повітря горіння до 400 С. На установках передбачена практично повна механізація технологічного процесу і автоматизація управління режимами роботи.

В якості допоміжного палива використовується дизельне паливо або природний газ, якщо він є на майданчику, де тимчасово працює комплекс. Паливо потрібне для розігрівання печі і камери допалювання при підготовці комплексу до роботи. Витрата палива під час роботи залежить від складу спалюваних відходів і температурного режиму необхідного для їх термообеззараження. Управління тепловою роботою комплексу і регенерацією газоочисних апаратів здійснюється в автоматичному режимі.

БЕЗДІЯЛЬНІСТЬ МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ, ЯК ПРИЧИНА ВИНИКНЕННЯ НАДЗВИЧАЙНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ СИ- ТУАЦІЇ В СМТ. КРИЖОПІЛЬ.

Пшетюк Валерій Григорович
Голова Вінницької обласної організації УЕА «Зелений світ»

Оксана Романцова,
член УЕА «Зелений світ»,
 мешканка смт. Крижопіль

У 1971 році в Крижополі, що на Вінничині, став до ладу сироробний завод, який виробляє смачний і поживний продукт. Було придбано технологічне обладнання виробництва датських та німецьких підприємств, і невдовзі завод став флагманом харчової промисловості України. Відтоді Крижопіль по праву вважають центром виробництва сиру. За свою історію завод зазнав три реконструкції. Постійно

Газета «Зелений світ».
Виходить з 1989 року.
Засновники газети: УЕА
«Зелений світ»

Передплатний індекс
Свідоцтво про реєстрацію
№ 630 серія КВ
від 10.05.1994 р.
Ідентифікаційний код
№

Адреса: Контрактова площа, 4, Київ-70,
тел./факс: 417 43 83

E-mail: zelsvit@p5com.com

ВЕБ сторінка УЕА «ЗС»
WWW.zelenysvit.org.ua

Шеф-редактор
Юрій Самойленко
Головний редактор
Віктор Ткаченко

Думки, висловлені авторами матеріалів, можуть не збігатися з позицією редакції.

Рукописи не рецензуються і не повертаються. Листування з читачами лише на сторінках газети.

Надруковано УЕА «Зелений світ»

Тираж 999 прим.

В газеті використовуються матеріали з інтернет-видань: Кореспондент.net; Майдан-ІНФОРМ; УНІАН; Утро.ru; «Обозреватель», eko.portal.

УЕА «Зелений світ» створена в 1988 році як реакція суспільства на жадливі екологічний стан в Україні, спричинений Чорнобильською катастрофою 1986 року. Асоціація є членом Міжнародної федерації «Друзі Землі».

Голова УЕА «Зелений світ»
Юрій Іванович Самойленко.

Газета «Зелений Світ» була, на час створення, одним з найперших неформальних антирежимних видань, в якому відкривалася правда про стан здоров'я нації та екологічні негаразди в країні. Газета стала рупором демократії. В епоху тотального замовчування та брехні на наших шпальтах відкривалися жадні картини радянської дійсності.

них, культурних, естетичних, екологічних та інших потреб людей. Так ось, за рівнем і якістю життя, що відбивається так званім «індексом людського розвитку», Україна серед інших 175 держав світу нині посідає місце у другій сотні. Причому за досить короткий час (з 1994 р.) вона значно опустилась у рейтингу цього показника. Наведені дані показують динаміку обвального погіршення умов життєдіяльності народонаселення України, що висуває розв'язання цієї проблеми на рівень проблем забезпечення національної безпеки та загальноєвропейської екологічної безпеки. За таких обставин, звісно, значно ускладнюються і міжнародні інтеграційні процеси.

Друге. Об'єктивний науковий аналіз розвитку народного господарства свідчить, що Україна перебуває в стані затяжних демографічної й еколого-економічної криз, які перманентно посилюються. Середня тривалість життя громадян України більш ніж на 10 років менша, ніж у благополучних країнах світу. Природний приріст вже звично став від'ємним, виявляючи сталу тенденцію до подальшої депопуляції. А це означає, що в міру поглиблення еколого-економічної кризи не лише зменшуються ресурси економічного виживання суспільства, а й втрачаються основні матеріальні джерела реалізації економічних реформ – природний і трудовий потенціал.

Недооцінка сьогодні значення екологічних проблем та природно-ресурсної бази суспільного відтворення призводить до виснаження і деградації природного середовища в майбутньому, що в свою чергу, ліквідує майбутні виробничі та соціальні можливості. Отож, успішна, послідовна реалізація принципів та цілей сталого екологічного розв'язання проблеми зміцнення продуктивних сил, поліпшення якості життя населення, що просуває її до рангу соціально-економічних пріоритетів.

Третє. Зазначимо, що для України як держави з економікою перехідного типу, актуальним є питання спрямування її розвитку. Ще зовсім недавно Україна проголошувала курс на формування соціально орієнтованої моделі ринкових реформ. В зв'язку з цим нагадаємо, що у розвинутих країнах уже декілька десятиріч тому було визначене завдання переходу від соціально орієнтованої ринкової економіки до інвестиційно-інноваційної, для яких нині ці моделі – вже вчорашній або навіть позавчорашній день. На порядку денному сучасного цивілізованого поступу – екологічно орієнтована економіка.

Ідеться про модель екологічного сталого розвитку, яка, по суті агрегує всі пропонувані та відомі моделі руху будь-яких сучасних соціально-економічних утворень і сублімує ці моделі як власні підсистеми. Модель екологічного сталого розвитку є такою системою само підтримуючого функціонування національного господарства, яка забезпечує добробут і вільний розвиток членів даного суспільства, зрівноважений зі станом

природно-ресурсного потенціалу, та гарантує прийдешнім поколінням досягнення паритетності еколого-економічних і еколого-соціальних цілей.

Світовий досвід переконує, що тактика переходу на модель сталого розвитку здійснена завдяки певному використанню існуючих основних моделей розбудови економіки, але, на нашу думку, як допоміжних за їх значенням щодо стратегічної моделі екологічного сталого розвитку. Причому реалізація стратегічної моделі такого розвитку можлива лише за умови запровадження комплексу заходів адміністративного, освітнього, технологічного, фінансового та юридичного характеру, які зрештою узгоджують суспільні екологічні потреби, що тісно пов'язані з соціальними і детерміновані економічними інтересами та рівнем технологічного способу виробництва. Окреслені закономірності моделей руху розвинутих соціально-економічних систем, безумовно, слід враховувати при визначенні провідних векторів трансформаційних спрямувань економіки України.

Четверте. Досі в Україні, як показує практика, і у владних структурах, і в суспільній свідомості переважає думка, що прогрес тотожній економічному зростанню. Критерієм розвитку фактично вважається будь-який приріст виробництва. Так створюється ілюзія, нібито економічне зростання тим ефективніше, чим більше експлуатуються природні й трудові ресурси. Проте існуюча система господарювання відчужує заходи щодо поліпшення якості життя, раціоналізації природокористування як начебто економічно неефективні.

Поступ соціальної системи, що руйнує свою матеріальну основу, є регрес. Прогресом можна визнати лише такий суспільний рух, за якого соціально-економічні цілі досягають одночасно з дотриманням екологічної рівноваги.

Однак, наша економічна система лишається екологічно несприятливою. Україна посідає одне з перших місць у світі за рівнем споживання природних благ – енергії, води, корисних копалин – на одиницю ВВП. Так, ресурсомісткість вихідного національного продукту в 3 рази перевищує світовий рівень, а на одиницю ВВП витрачається майже тонна природних ресурсів, тоді як у США – 3 кг. Загальне енергоспоживання на одиницю ВВП в Україні в 1,8 разів більше, ніж в Росії, в 3,5 разів більше, ніж в Польщі, в 8,3 разів вище, ніж у розвинутих країнах Європи, причому за останні 20 років енергомісткість одиниці ВВП України збільшилась майже вдвічі. При цьому, незважаючи на скорочення виробництва за останні десять років відбулось збільшення питомої ваги викидів і скидів забруднюючих речовин у навколишнє середовище на одиницю виробленої продукції. Наприклад, в розрахунку на одиницю ВВП зросли у 3,6 рази обсяги скидання стічних вод комунального господарства. Таким чином, реалії розвитку національної економіки свідчать про фактичне домінування моделі «ростоманії» над моделлю еколо-

гозберігаючого, гуманного поступу.

«Великі народи, – писав Адам Сміт, – ніколи не бідніють від марнотратства приватних осіб, але вони бідніють від марнотратства своїх урядів». Цей класичний висновок наочно підтверджується, на жаль, вітчизняними еколого-економічними реаліями. Так, за даними Мінприроди, середньорічні втрати ВВП внаслідок погіршення стану довкілля сягають 10-15%, а за оцінками Міжнародного інституту менеджменту навколишнього середовища (Швейцарія), рівень екологічного збитку в Україні складає не менше, ніж 15-20% ВВП, і є одним з найвищих у світі.

На думку Української Екологічної Асоціації «Зелений світ» надійних передумов сталого зростання економіки України поки не існує, їх ще треба створити. Також на нашу думку, нині орієнтація України на само підтримуючий, сталий, екологічно збалансований розвиток є скоріш політичною доктриною, ніж реальним напрямом функціонування національного господарства. Якщо й надалі практично ігноруватиметься пріоритет соціальних екологічних проблем і не проводитиметься активна екологічна політика при вирішенні державних і загально-економічних завдань, то це неминуче призведе до поглиблення економічної кризи та подальшої кризи і подальшої дестабілізації розвитку України.

Сьогодні стоїть завдання перетворити ідеальну модель екологічного сталого розвитку на реальну модель витязного способу виробництва. Будь-які програми і заходи щодо стабілізації народного господарства, які не враховують впливу екологічного чинника, ведуть у безвихідь. Тільки здійснення (а не декларація!) екологічно і соціально орієнтованої економічної реформи здатна нормалізувати екологічну та демографічну ситуацію. Інакше кажучи, потрібен екологічний вектор зміни реформаційних моделей, а в усі ланки державного механізму і систему управлінських структур мають бути включені екологічні імперативи.

Отже, маємо знайти шляхи досягнення «екологізації» національного господарства, насамперед, його економічних зв'язків, розкрити глибинні механізми функціонування економіки екологоорієнтованого типу. Ідеться про складний багатогранний процес, який охоплює екологізацію матеріально-технічної бази і екологічно зорієнтовану модернізацію загальнонаціонального механізму господарювання, створення інституціонально-правової основи сталого екологічного функціонування соціально-економічної системи. Без урядового екологічного протекціонізму цього не здійснити.

Розпочинати цю справу потрібно з об'єднання економічної та екологічної складової соціально-економічних реформ на національному, регіональному та місцевому рівнях, практичного врахування екологічних факторів безпосередньо у процесі господарської діяльності. Поточним завданням є досягнення сплатку оптимального (з огляду на сучасний стан

ЕКОЛОГІЯ ТА ЗДОРОВ'Я НАРОДУ УКРАЇНИ

або Жива Природа і здоров'я народу – пріоритет державної політики України

Н.Преображенська Українська екологічна асоціація «Зелений світ»

Назва цієї доповіді є відображенням найголовніших проблем нашої держави. Ще в 1993 році Верховна Рада офіційно визнала в Україні наявність екологічної кризи, але ніяких ґрунтовних дій щодо зміни або хоча б поліпшення такого положення не проводиться вже багато років, в бюджет закладають мізерні кошти, які в свою чергу направляються не за призначенням. В Україні ж водночас дуже жваво обговорюють всі події, що сталися поза її межею. Тисячі солдатів гинуть в гарячих точках планети, гине мирне населення, тайфуни і землетруси забирають життя людей – всі ці трагедії стійко переживає наша держава, надсилаючи щирі співчуття рідним і близьким загиблих та їх урядам. Трагедія США 11 вересня увійшла в серця українського народу не тільки тому, що ця країна після катастрофи на чорнобильській АЕС фактично врятувала життя багатьом мешканців України, а тому, що вік людини дуже короткий на Землі, і посягати на її життя жоден не має права. І тероризм є гріх, і тільки низькі тварі не здатні це розуміти. І трагедію польського народу 10 квітня України переживає і сьогодні.

Трагедія не обминула і нашу країну. За останні роки, вона втратила 6,5 мільйона своїх громадян. Без епідемій чуми і холери, без війни і жахливого тероризму помирають діти. Але немає ніякої паніки, немає гострого обговорення цього питання на засіданні Кабінету Міністрів, немає справжньої відповідальності за долю людей. І чи адекватно реагує на таке державне горе наші Президенти, Верховна Рада і Уряди? Відповідь однозначна – ні. Видаються Укази, пишуться закони, розробляються програми, але вони не виконуються і не фінансуються (на відміну від «архіважливого» проекту-Євро-2012). Досі верхи не можуть зрозуміти, що здорове життя є джерелом і майбутньої потужної держави, і промисловості, і плідної роботи на селі, і до збройних сил приходять фізично здорові хлопці. Президенти і космонавти – потім, інженери і академіки – потім, всесвітньо відомі актори і депутати – потім, письменники і олімпійські чемпіони – потім, юристи і аграрії – потім, усі – потім. Головне – це комплекс фізичного і духовного здоров'я людей. А досягти цього головного можна тільки через фахівця – вчителя і лікаря. І хто головніший – це все одно, що розв'язувати завдання: «яйце чи курка». На жаль, багато сьогоdnішніх фахівців не можуть належно виконувати свої обов'язки, бо і досі державний «пан Бюджет» ігнорує вимоги логіки та часу і видає на життєво важливі статті «подачки».

Наводити жахливі цифри в аудиторії, яка добре володіє ними не варто. Але все ж дам декілька з них, щоб підкреслити пріоритетність цієї проблеми. Нині на території підвищеної радіації мешкає понад 1 мільйона дітей і підлітків. Визнано здоровими в 2000 році тільки 8,3% дітей. Хронічні форми захворювань ма-

ють 85,2% людей, що були опромінені в дитячому віці, і сьогодні проживають на радіоактивно забруднених територіях. До 5000 дітей прооперовано з приводу раку щитоподібної залози. Від постраждалих від опромінення батьків з моменту катастрофи народилось 502 377 дітей (на 2000 рік). Більше як 100 тисяч дітей народилось з вадами. Щорічно десятки тисяч вагітних не можуть виносити своєї майбутньої дитини. Отакі наслідки впливу довкілля на людину.

Людина захотіла відчути себе царем Природи і володаркою її законів. Ното сариєнс за час свого розвитку перетворюється в людину нерозумну: тварина ніколи не буде їсти більше за її потребу, а сучасна людина не може перемоти жадібність своїх очей, з цієї причини в світі знищується без потреби рослинний та тваринний світ. Для задоволення своїх потреб людина почала вживати хімію, що згубно впливає на Природу. Бездумне застосування агрохімікатів і пестицидів, їх синергічна дія зрушила природний баланс «ґрунт-вода-повітря», а в результаті – хворі люди. Потрібний жорсткий контроль над тими агрохімікатами, що застосовуються в сільському господарстві. Про генетично-модифіковані організми сьогодні багато говорять, але чи ми самі бачимо позитивний результат?

Бажання бути першим у промисловості, навіть за рахунок здоров'я, призвело до нагромадження важких металів, що знову ж потрапляє в саму «десятку» – страждає кров, кишковощлунковий тракт, мозок. Страждання Природи несе і «цивілізація» одягу: щоб все було дуже оригінально і дуже багато. І як наслідок – винахід синтетики, яка не підлягає входженню в обмін речовин в Природі, а її спалення додає забруднення повітря разом з використанням інших забруднювачів. Про втручання людини в свята святих Природи – атом, та й ще його руйнування методом бомб або атомних станцій добре розповіли Хіросіма та Нагасакі разом з Чорнобилем. Тому Природа з великої літери і почала боротьбу за своє існування методом відторгнення забруднювача, а це і є її частка – Людина.

Україна не зупиняється в подальшому розвитку негативних зв'язків людини і Природи. Наявність «подарунку» ЧАЕС – плутонію та америцію не обіцяє нічого втішного і надалі. Мутація такого цікавого природного явища як вірус «живий-неживий» вже поставила нашу країну в перші ряди носіїв ВІЛ-інфекції. А 3-я Міжнародна конференція «Біоресурси та віруси», яка проходила в Києві, про-

гнозує можливість передачі людині патогенних вірусів з рослин, риб тощо. І як головний результат такого «царювання» є послаблення імунної системи людини, яку насамперед необхідно рятувати.

Проблема медико-екологічної політики і механізми її втілення дуже складна, але за великого бажання влади спільно з зацікавленими громадськими організаціями її розв'язати можна. Умови ж для цього дуже важкі. Потрібні порядні висококласні фахівці і в Верховній Раді і в Уряді. Починати потрібно з чесних виборів до всіх Рад. На останній сесії Верховної Ради ще Радянської України, яка була присвячена проблемам екології в лютому 1990 року, я виступала як Голова Контрольної Ради секції «Проблеми моральності та екології» в рамках Глобального форуму по охороні навколишнього середовища та розвитку в цілях виживання. Цитую: «Тільки коли у нас буде чесно обраний парламент, тільки тоді у нас буде чиста в усьому атмосфера, і вода, і продукти». В незалежній Україні поки що цього ми не маємо.

Указом Президента України Л.Д.Кучми від 8.08.2000 року за №963/2000 2001 рік був оголошений Роком охорони здоров'я населення України. Як відчув народ дію цього Указу? Подорожчанням медикаментів і дуже дорогими послугами в лікарнях? Про необхідність зустрічі Президента України з найголовнішими лікарями України Міністром охорони здоров'я паном В.Ф.Москаленком і Президентом Академії медичних наук паном О.Ф.Возіановим і обговорення кінцевої необхідності питання врятування життя українського народу звернувшись в листі і на той час до віце-прем'єра з гуманітарних питань В.П.Семиноженка. Але фізик за фахом мабуть не розумів глибини медико-екологічних проблем і навіть в оголошений Рік охорони здоров'я не спромігся організувати таку зустріч. На превеликий жаль, і сьогодні багато нефахівців займають високі посади в екологічній, а особливо, в радіобіологічній сфері.

Тому необхідно наполягати і сьогодні на зустріч урядовців з нами, представниками Громадської ради, бо і академік Д.М.Гродзинський, який в свій час звернувся до Уряду України, і медики-демографи прогнозують в найближчі десятиліття зменшення населення України на десятки мільйонів. То саме нам потрібно зупинити цю трагедію. Це і буде одним з механізмів виходу з екологічної кризи.

Не треба ігнорувати і законодавчу ініціативу громадських організацій. Внесення пропозицій до законів України мають приймати як у відповідних Міністерствах, так і в Комітетах Верховної Ради, і після обговорення пропозиції, що заслуговують увагу, вносити до відповідних законів. Як приклад наведу Закон України «Про пестициди та агрохімікати», до якого було включено біля двадцяти пропозицій від Української екологічної асоціації «Зелений світ» (Голова – Ю.Самойленко) через Комітети Верховної Ради України з питань охорони здоров'я та аграрної політики. Десятки пропозицій

Початок на ст. 4

щодо радіаційного захисту населення України надійшли від УЕА «Зелений світ» до Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики, природоко-ристування та наслідків Чорнобильської катастрофи.

Для врятування нашого народу необ-хідно впровадити 100% профілактичний медичний огляд, про це було виголоше-но мною двічі з трибуни Верховної Ради України на Парламентських слуханнях до роковин Чорнобильської катастрофи. Але реагування одне – немає коштів. Не-вже ж «сильні» світу сього не розуміють, що профілактика захворювань набагато дешевше лікування? А це і є практичним внеском у розв'язання обговорюваної проблеми.

Громадськість має вимагати у Кабіне-ту Міністрів розглянути нашу пропозицію і вже в цьому році почати профілактичне обстеження, в першу чергу дітей, по-чинаючи з периферійних регіонів. Про-гноз захворювань потребує постійного масового спостереження опромінених, особливо дітей, опромінених в утробі матері, в дитячому і підлітковому віці, і тих, хто і сьогодні мешкає на забрудненій радіонуклідами територіях, а таких у нас 12 областей. А у нас більше думають про розвиток атомної енергетики, бо електроенергію можна буде продавати, а хворі з вини держави діти прибутку не дають. До речі, саме українські екологи та лікарі мають висловити своє негатив-не ставлення щодо розвитку атомної енергетики і зокрема про недопущення будівництва нових атомних блоків. Де буде Україна захоронювати радіоактивні відходи? Ми цього не знаємо, не вміємо, і у нас немає відповідних фахівців. Чим і ким будемо платити? Життям молодих людей? Без погодження з громадськіс-тю вже починають розробляти плани, а може вже і будівництво центрального сховища ядерних відходів.

Пропоную учасникам Форуму звер-нутися до ООН скликати під її егідою «круглий стіл» з запрошенням представ-ників країн, де використовується атомна енергетика, для обміну даними «ЗА» і «ПРОТИ» подальшого використання цієї форми енергії в єдиному нашому домі – планеті Земля. Своєю думку мусять довести фахівці - лікарі, екологи, еко-номісти, соціологи, енергетики, геологи. Не можна політикам володарювати в науці, перетворивши найгуманніші спе-ціальности в «політичну екологію та політичну медицину».

Цей пункт необхідно внести в резо-люцію нашого Форуму з наступним зверненням до всіх урядів світу.

Таким чином, якщо до однієї мети – врятування життя в Україні ми будемо іти не поруч, а разом, тоді і влада при-слухається до думок фахівців, яких дуже багато в громадських організаціях, не буде ховати голову в пісок і ігнорувати вимоги хворих людей. А наші конфе-ренції мають стати науково-практичними впровадженнями нових наукових і техні-чних розробок і мати підстави не просити, а вимагати від Уряду України повного фінансування програм з екології та ме-дицини для врятування здоров'я і життя нашого народу.

Початок на ст. 1 ВПЛИВ БУРШТИНСЬКОЇ ТЕС НА ЕКОЛОГІЧНУ БЕЗПЕКУ ПРИКАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ

На Бурштинській ТЕС працює три тисячі працівників. На станції є тепличне господарство, на якому вони вирощують банани, папайю, лимони, огірки та помідори – для працівників ТЕС. Продукція тепличного господарства відпускається по собівартості.

Між тим, за даними 2009 року, місто Бурштин – третє серед найбільш забруд-нених міст України.

Бурштинська теплова електростанція, збудована у 1956-1969 роках, на пере-тині лінії електропередач, що з'єднують Україну з Угорщиною, Румунією, Словач-чиною. Потужністю 2 400 МВт. Збудована 1965-1969рр.. Викиди цієї електростанції сягають 84,4% від загальної кількості викидів стаціонарних джерел цілої Івано-Франківської області.

Основне технологічне паливо – вугілля вітчизняних вугільних басейнів, допоміж-не – природний газ та мазут. Всі паливні котли обладнані комбінованими пилгазо-мазутними пальниками. 12 енергоблоків (потужністю по 200 МВт кожний) були введені в експлуатацію в 1965-1969 роках. Завдяки вдалому географічному роз-ташуванню і зараз 2-3 енергоблоки по-стійно працюють на експорт(заробляючи на цьому до 55 млн.грн. на рік)

Бурштинська ТЕС являється потужним джерелом викидів шкідливих хімічних речовин у атмосферу. Викиди з двох 250-метрових й однієї 180-метрової труб розносять на відстані до 100 кілометрів. За даними екологічних служб у 2009 році станція викинула в атмосферу 120 тис.тонн забруднюючих речовин.

Зола від спалювання вугілля (26 % викидів) осідає у радіусі 30 кілометрів на-вколо станції. Викиди сірчистого ангідриду являються найгострішою проблемою, їх об'єми не відповідають європейським нормам і спричиняють кислотні дощі. Діоксид азоту спричиняє смог. Оксид вуглецю посилює парниковий ефект.

Проектом передбачена 98 відсоткова ефективність очистки від золи. Але через фізичну застарілість електрофільтрів, низьку якість ремонтів, фактична ефек-тивність роботи електрофільтрів становить менше 70%. В результаті такої діяльності спалювання вуглеводневого палива в топках ТЕС приводить до значних викидів в атмосферу вуглекислого газу та за рахунок цього збільшення парникового ефекту. А оксиди азоту та сірки викида-ють взагалі без очистки.

Внаслідок цього в радіусі 10 км. від станції температура атмосферного повітря підвищена на 2 градуси. Що зрозуміло не може позитивно впливати ні на стан здоров'я людей, ні на стан довкілля! В радіусі 30 км. вся територія устелена золою і пороховим нальотом отруйних частинок, які не були вловлені застарілими фільтрами.

Активісти УЕА «Зелений світ» нео-дноразово вказували керівництву станції та місцевій владі на вкрай незадовільний фізичний стан пилгазовловлюючого об-ладнання станції, відсутність закладеної в собівартість електроенергії коштів на

проведення ремонтів обладнання, низьку якість та великий золо і сірко вміст палива, що об'єктивно приведуть до повного ви-ходу з ладу електрофільтрів та аварійної зупинки ТЕС.

Зуважимо, що на Бурштинській ТЕС реальний відомчий контроль за викида-ми в атмосферу повністю відсутній, що мотивується недостатньою оснащеністю станційної лабораторії.

Зелені активісти також звертають увагу місцевої влади та керівництва станції на проблему впливу зола та шлаковідва-лів на стан атмосферного повітря, яке забруднюється шляхом вивітрювання та розсіювання вітровими потоками твердих часток різного ступеня дисперсності.

Зовсім недавно, на наше наполяган-ня, належну увагу почали звертати на проблему, пов'язану з тим, що у вугіллі може міститись велика кількість важких металів, які при його спалюванні разом з твердими частками викидаються у пові-тряне середовище.

Крім того, у топках Бурштинської ТЕС, разом з вугіллями потрапляє значна кіль-кість пустих порід (сланців), що містять домішки природних радіоактивних еле-ментів, що в кінцевому результаті впливає на радіоактивне забруднення атмосфери та земної поверхні. Щоправда, воно не таке шкідливе, як радіоактивне забруд-нення від АЕС, оскільки вугільні породи містять такі природні ізотопи, як уран, торій, і до яких пристосовувався живий світ, не накопичуючи їх у своєму організмі.

На думку місцевих осередків УЕА «Зелений світ» зменшення негативного впливу Бурштинської ТЕС на навколишнє середовище може досягатись двома шляхами: вдосконаленням технологічного процесу; переоснащенням та будівни-цтвом нових пилгазовловлюючих уста-новок. Але оптимальним варіантом є їх поєднання. Це не тільки скоротить викиди, але й дасть змогу економити паливо.

Проте, враховуючи економічну скру-ту, керівництво Бурштинської ТЕС вважає на даний час цей шлях нереальним. Тому для зменшення викидів планується рекон-струкція електрофільтрів на енергоблоках електростанції та будівництво сірко очис-ного обладнання. Крім того, планується покращити якість палива, зменшити за-вантаження станції, що в свою чергу має привести до зменшення шкідливих викидів в атмосферу. Керівництво Бурштинської ТЕС постійно наголошує на тому, що ведеться модернізація приладів, кон-тролюються викиди! Та насправді це не є щирою правдою.

Особливо слід підкреслити теплов-е забруднення від Бурштинської ТЕС. Електростанція забезпечується водою з розташованого неподалік водосховища на річці Гнила Липа. Водосходище часто називають Бурштинське озеро або море. Площа водосховища 1260 га. Все б і нічо-го, але ось, що вражає – озеро створює своєрідний мікроклімат біля своїх берегів. А цей збій природного терморезиму тягне за собою скорочення та мутацію біологічного різномаття та підживає імуні-тет населення. І ось тут хочеться нагадати, якими втратами може повернутись до нас технологічна відсталість та небажання окремих керівників мислити та діяти на сучасному Європейському рівні.

ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ МІСЦЕВИХ ПЛАНІВ ДІЙ З ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ НА ПРИКЛАДІ КИЄВА ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ПОКРАЩЕННЯ РОБОТИ

Михалко Михайло Юхимович
Голова комісії з організації та проведення масових заходів УЕА «Зелений світ», голова спілки «Порятунку Голосіїва», м. Київ.

Громадська організація «Спілка Порятунку Голосіїва» утворена 23 травня 1988 року. /Перша назва «Громадський комітет за врятування Голосіївського лісу», з 1992р. – громадська природоохоронна спілка «Порятунок Голосіїва», з 2001р. – громадська організація «Спілка Порятунку Голосіїва»/.

Досвід розробки планів: У травні 1988р. ми втілили у наш природоохоронний план мрію прихильників збереження природи декількох поколінь – запропонували Раді Міністрів УРСР, з метою гарантування збереження Голосіївського лісу для майбутніх поколінь, надати йому статус Національного природного парку. За всіма своїми характеристиками Голосіївський ліс заслугоував на більше. Відомо, що у 1924р. Академія наук УРСР пропонувала надати Голосіївському лісу статус заповідника. На жаль, уряд УРСР не прислухався до своєчасної пропозиції АН УРСР тоді, а пізніше вже неможна було надавати Голосіївському лісу статус заповідника, бо розвиток Києва спрямували на ліс і в ньому поселилися декілька установ. Тому наша пропозиція у 1988р. надати Голосіїву статус НПП, була найбільшим, що можна було запропонувати для збереження Голосіїва.

Досвід розробки планів для нас на цьому припинився, оскільки держава віроломно порушила умови співпраці з громадським природоохоронним рухом. Наукове визначення завдання зелених драматизувати ситуацію навколо невіршених природоохоронних питань поступово втратило своє значення, оскільки держава припинила реагування на здійснюване зеленими драматизування тому, що сама перетворилась на головного ворога природи, автора, або корумпованого спостерігача всіх замахів на природу.

Природоохоронні плани, які приймають інші громадські організації залишаються невиконаними, а держава ініціює все нові і нові складання таких планів. Для чого це робиться? На нашу думку, для створення видимості природоохоронної роботи, виправдання витрачання коштів з державного бю-

джету на утримання лжеприродних злужб.

Досвід реалізації планів: Зразу повідомлю, що на вирішення нашого єдиного плану по наданню Голосіївського лісу статусу Національного природного парку /НПП/ ми витратили 19 років. Чому так довго? Тому, що держава не хотіла створювати НПП. Тому, що така ідеологія у нашої держави – мати з природи матеріальну користь. Не естетичну, пізнавальну, наукову, виховну, а матеріальну. Держава не лише не хотіла створювати НПП, а чинила спротив, чекала, що зелені втомляться і припинять боротьбу. Не дочекалась. Аналізуючи етапи боротьби за створення НПП «Голосіївський» важливо вказати, що за радянської влади боротись було легше, тому що земля була у державній власності і землекористувачі легше згоджувались входити до складу земель природно-заповідного фонду. Зараз керівники вже самостійної української держави, в гонитві за власним збагаченням, проігнорували рекомендації видатних зарубіжних економістів нероздержавлювати землю, не спитавши у народу, оголосили можливість торгувати землею, мати із землі зиск. Оця можливість мати із землі зиск змушує керівників установ оберігати свої землі від входження до складу земель природно-заповідного фонду – вони не дають погоджень на входження до складів об'єктів ПЗФ.

Українське законодавство навмисне побудовано так, щоб якомога більше утруднити створення об'єктів ПЗФ. Це ми відчули виконуючи свій єдиний план по наданню Голосіївському лісу статусу НПП. Ми відчули, як багато в нашому законодавстві віддано на особистий розсуд керівників установ, причетних до створення об'єктів ПЗФ. Якими б героїчними не були зусилля членів «Спілки Порятунку Голосіїва», не бачити б нам НПП «Голосіївський» без згоди Київського міського голови Омеляченка О.О. Спочатку, під чергові вибори, він виділив кошти на розробку Проекту створення НПП «Голосіївський». Після того, як проект був зроблений у 2001р., О.Омеляченко відмовився виносити його на погодження сесії Київради і готовий Проект пролежав в столі О.Омеляченка до нових виборів у 2006 р. Не допомагали ніякі штурми Київради, і лише пропозиція видатного українського зоолога і таксидерміста Ісаєвича Вячеслава Вікторовича – ідеолога «Спілки Порятунку Голосіїва», зрушила справу з місця. Ми довго не могли зрозуміти, чим може бути корисний нам таксидерміст, до того ж ще позбавлений можливості виходити з дому із-за поранень... На його прохання ми виготовили портрет О.Омеляченка розміром 1м x 1 м. ІсаєвичВ.В. використав хворобу О.Омеляченка «бігаючи очі», зробив механізм, яким портрет О.Омеляченка реагував на піднесені долари поворотом очей у бік грошей. На свято

Незалежності спілка презентувала свій винахід в павільйончику на Хрещатику. Наші симпатики з КМДА подбали, щоб цей павільйончик був навпроти кабінету О.Омеляченка. Винахід збирав біля себе великі натовпи бажаючих його випробувати. Спілка є колективним членом УЕА «Зелений світ» і ми зразу отримали зауваження заступника голови медичної комісії УЕА «Зелений світ»: «...не можна на хворобі людини робити критику». Ми відповіли: «Заробляти долари на знищенні природи Києва не менш аморально».

Наша активність змусила О.Омеляченка помиритись зі спілкою у переддень нових виборів. Свого слова він дотримався, але спілці довелося перед цим ще раз похвилюватись: Це було 09.03.2006 року. Президент забрав О.Омеляченка на покладання квітів Шевченку Т.Г., а без нього голосування по створенню НПП не набрало голосів. Допомогло давнє знайомство з першим заступником О.Омеляченка Фоменком. На наше прохання Іван Андрійович поставив питання на повторне голосування, попередньо зв'язавшись з О.Омеляченком. Потрібні голоси депутатів Київради були набрані.

Виникає запитання; що це за Законодавство, якщо воно ставить створення об'єкта ПЗФ в залежність від настрою чиновників?

27.08.07. був виданий Указ Президента України «Про створення НПП «Голосіївський». Новою Київською владою цей Указ був зустрінтий вороже. Ще передбачаючи неминучість створення НПП, новий мер Києва Черновецький продав будівлі ЛПГ «Конча-Заспа» за адресою пров. Тихвинський,1, розірвавши цим цілісний майновий комплекс – ліс і будівлі лісників, тому дирекції новоствореного НПП «Голосіївський» ніде розміститись і вона вимушена орендувати приміщення за межами Голосіївського лісу. Л.Черновецький відмовляється передавати НПП землі визначені Указом Президента України. На скарги Президенти і Генпрокурору спілка одержує відписки. Спілка вважає не виконаним план, запропонований нею у травні 1988р., НПП не стане на ноги – отримає землю у користування і отримує продані Черновецьким Л.М. приміщення по пров. Тихвинському,1 для роботи своєї дирекції.

У зв'язку з тим, що державна влада в Україні повністю згнила, не має сенсу пропонувати плани для збереження природи. Їх доля наперед відома – не в и к о н а н н я! Але гнила і аморальна державна влада не втратила свої хижацькі апетити до зеленої зони столиці Української держави Києва – під будівництва знищуються газони, парки, сквери, ліси, прибережні захисні смуги столиці. Численний загін негідників поповнився священиками-бізнесменами Української православної церкви. Під будівництва церков зноситься повністю парк Либідський, сквер Лисогірський та інш. Митрополит Володимир все благословляє.

А що робить на захист природи Мінприроди? Воно провело державну екологічну екс-

Початок на ст. 6

пертизу проекту забудови парку Либідський, де буде зводиться Кафедральний собор Української православної церкви Московського патріархату і зробило висновок, що знесення парку Либідський під корень, до єдиного дерева, а це тисячі дерев на площі 4 га, не завдасть ніякої шкоди довкіллю. В мін природи говорять: Так, це бердовий висновок, але ви нас повинні зрозуміти – так було вирішене зверху». А поруч з парком Либідський, який влада знищує, знаходиться найзагазованіша в Києві Московська площа. Хто зупинить злочин держави проти природи?

Виконуючи свій громадський обов'язок, «Спілка Порятунку Голосіїва» з 05.06.10. по 26.12.10. проводить піврічне пікетування Києво-Печерської Лаври з вимогою припинити знищення зеленої зони Києва під будівництва церков.

Колись ми називали владу не законслухняною. І вона нас почула – поміняла закони під свої антиекологічні наміри. І зараз влада часто діє по закону, але проти природи.

Влада поміняла положення про громадських інспекторів з охорони довкілля так, що вони можуть контролювати лише у присутності державних інспекторів, корумпованість яких не викликає сумніву.

РЕКОМЕНДАЦІЇ для покращення роботи.

1. Провести референдум з питанням: «Чи хочете Ви, щоб мораторій на продаж землі був замінений на заборону на продаж землі?»

2. Внести зміни до Закону України «Про природно-заповідний фонд України» в частині порядку створення об'єктів ПЗФ, скасувавши необхідність погодження з землекористувачами. Пропонується така схема: Клопотання з обґрунтуванням, розгляд Мінприродою, схвалення або відхилення, повідомлення землекористувачам про рішення держави включити їх землі до складу створюваного об'єкту ПЗФ.

3. Написати від УІ Всеукраїнської конференції громадських природоохоронних організацій звернення до патріарха Філарета і митрополита Володимира із закликом припинити нищення зеленої зони Києва під будівництва церков.

4. Щоб влаштуватись на роботу священиком у Києві дають хабар у 70 тисяч доларів. Для одержання ділянки землі у Києві під будівництво платять декілька мільйонів доларів. Тому що в Києві вони одержують надприбутки. Написати від Конференції Звернення до Президента, щоб для столиці ввести окремий податок, щоб віднадити діловарів, які вкладають кошти у нищення столиці.

5. Вернутись з пропозицією до Мінприродою про внесення змін в Положення про громадських інспекторів з охорони навколишнього природного середовища, щоб воно наблизилось до Положення прийнятого при Міністрі Ю.І.Костенко.

6. Скасувати всі зміни, внесені в чинне природоохоронне законодавство, які сприяють нищенню природи.

Початок на ст. 2

БЕЗДІЯЛЬНІСТЬ МІСЦЕВОЇ ВЛАДИ, ЯК ПРИЧИНА ВИНИКНЕННЯ НАДЗВИЧАЙНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ СИТУАЦІЇ В СМТ. КРИЖОПІЛЬ.

вдосконалювались технології, розширювався асортимент продукції, підвищувалась її якість. Прикметно, що останнім часом підприємство невпізнанно змінилося навіть зовні, але очисні споруди залишаються застарілими.

Жителі міста Крижопіль останні роки скаржаться до УЕА «Зелений світ» та органів місцевої влади на те, що вони потерпають від задушливого запаху, який доноситься зі стічних ям місцевого сироробного заводу. В будинках, що знаходяться за 100 метрів від очисних споруд, практично неможливо жити. Екологи називають ситуацію критичною. Але керівництво підприємства із року в рік переносить початок реконструкцію та відновлення роботи очисних споруд.

УЕА «Зелений світ» підтримує громаду міста, яка протестує проти такого стану навколишнього середовища та готова блокувати роботу заводу у тому разі, якщо негативна ситуація із викидами та скидами буде продовжуватись. У той час як завод зливає свої відходи, цілий мікрорайон селища задихається від смороду.

Реагуючи на звернення екологів та місцевої громади санепідстанція Крижопільського району зобов'язала завод усунути причину запахів до першого серпня 2010, втім, дата давно минула, а ситуація не змінилася. Болюче питання очисних споруд зелені активісти піднімали на сесії Районної ради смт. Крижополя. Мешканці, які проживають у районі неподалік очисних споруд, розповіли активістам «Зеленого світу», що через задуху різко зросла кількість легених та алергічних захворювань у мешканців. Пенсіонери скаржаться на головний біль, запаморочення, нудоту.

Екологічна громадська звернулася до Крижопільської райдержадміністрації з пропозицією призупинити роботу заводу до усунення до усунення збоїв в роботі очисних споруд.

На думку УЕА «Зелений світ» споглядацька позиція місцевих органів влади, ветеринарної медицини, МНС, санітарної служби, обласної екологічної інспекції створила надзвичайну ситуацію в районі. На жаль, сьогодні вони не роблять того, що їм передписано Законом. Далі експлуатувати підприємство з недіючими очисними спорудами неможливо.

Директор молочного підприємства Віктор Пер'ян пояснює, що існує договір з молочним заводом міста Вознесенськ, що на Миколаївщині. Звідти щодня прибували машини, які забирали сироватку для виготовлення сухого молока. Згодом, з 2004 року така процедура стала не вигідною Вознесенському підприємству. Вони припинили забирати відходи, а Крижопільський сироробний завод був змушений зливати сироватку у стічні ями. Наразі відділ виробництва сухого молока будеться в Тульчинському молочному заводі. З ними також буде укладено договір, за яким не потрібна сироватка буде постачатися в Тульчин. Тоді скиди відходів припиняться. Отже, керівництво заводу та компанія «Терра Фуд» – власник підприємства, шість років бездіють, отримують прибут-

ки, заставляючи людей жити в нелюдських умовах і покарання за це не несуть.

УЕА «Зелений світ» змушена констатувати, що про задушливе повітря біля стічних ям знають відповідні структури, що надавали дозвіл на експлуатацію заводу. Надзвичайна ситуація прогнозувалась. Через бездіяльність та безкарність високосадовців вкотре страждають люди, яким залишається тільки благати про допомогу.

Асоціація «Зелений світ» на своєму засіданні прийняла рішення про даному факту порушення чинного законодавства звернутись до керівництва держави, Президента та Кабінету Міністрів про притягнення до адміністративної та кримінальної відповідальності керівництва Крижопільського району.

Початок на ст. 3

ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА – ЯК ПРІОРИТЕТ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

економіки та довкілля) компромісу між господарським і природно-ресурсним потенціалом, а потім – поетапного переходу до гармонійного їх співіснування в інтересах суспільства.

Зазначимо, що результативність переходу макроекономіки на екологічно виважений, сталий шлях розвитку безпосередньо залежить від міри розвиненості процесів раціоналізації природокористування на мікроекономічному рівні господарювання. А для екологічно орієнтованого функціонування мікроекономіки потрібна зміна традиційної, як правило, екологічно недоцільної, економічної поведінки товаровиробників.

Заінтересованість господарюючих суб'єктів у впровадженні маловідходних і ресурсозберігаючих технологій, у випуску екологічно чистих («зелених») товарів, поширенні екологічного менеджменту має постійно стимулюватися. Йдеться, таким чином про імплантацію екологічних цілей в інтереси національних товаровиробників. Тому конче потрібна ділова державна спонукально-примусова, злагоджена система адміністративно-законодавчих і економічних, ринкових інструментів екологічного регулювання, яка допомагає узгоджувати інтереси щодо виробництва продукції з природоохоронними цілями. Завдяки цьому досягається такий стан господарської діяльності, коли раціональне природокористування стає рівновеликим з основними виробничими завданнями, збалансовується з ними.

Успіх цієї діяльності, безумовно, буде залежати, насамперед, від належної політичної волі, від цільової взаємодії всіх гілок влади, органів місцевого самоврядування, від активної участі громадських, наукових та інших організацій в процесі прийняття урядових рішень, а також від послідовної міжнародної позиції України як рівноправного партнера світового співтовариства щодо формування екологічного безпечного Європейського простору.

ДОСВІД РОЗРОБКИ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ МІСЦЕВИХ ПЛАНІВ

**Хмельницька Любов Іванівна
Голова Черкаського обласного осередку УЕА «Зелений світ»**

Активісти Черкаського обласного осередку УЕА «Зелений світ» занепокоєні станом навколишнього середовища в області. Величезні масиви сміттєзвалищ дедалі агресивніше поглинають мальовничі околиці міст і сіл, місця масового відпочинку, псують довкілля та воду, удень і вночі завдаючи невідворотної шкоди здоров'ю людей. Загальні обсяги нагромадження відходів в Україні сягають 30 млрд. тонн. В Україні під відходами зайнято близько 160 тис. га, і це – один з найвищих показників нагромадження відходів у світі. На території Черкаської області накопичено понад 7 млн. тонн твердих побутових, що займають площу 615,51 га.

У кожному людському помешканні утворюється величезна кількість потрібних матеріалів та виробів, починаючи від старих газет, порожніх консервних банок, пляшок, харчових відходів, обгортки та упаковки, закінчуючи битим посудом, зношеним одягом і поламаною побутовою чи офісною технікою. Усі ці речі ми зазвичай називаємо сміттям або твердими побутовими відходами.

Щодня родина з трьох-чотирьох чоловік утворює та викидає в середньому відро сміття або, як ми все частіше говоримо – твердих побутових відходів (далі – ТПВ). Таким чином, на кожного мешканця, наприклад міста Черкаси, на рік припадає приблизно 100 відер або 180-220 кг твердих побутових відходів. До цієї кількості ТПВ слід додати відходи, що утворюються в магазинах, готелях, на вокзалах, базарах та в інших громадських місцях, їхня кількість складає від 30 до 50 % усіх побутових відходів міста.

Побутові відходи вносять вагомий внесок у забруднення навколишнього природного середовища. Це найбільша за обсягами накопичення група відходів споживання, яка відрізняється від усіх інших відходів за своїм походженням та складом.

Тверді побутові відходи, при їх накопиченні, є джерелом суттєвої екологічної небезпеки та соціальної напруги. Побутові відходи містять велику кількість вологих органічних речовин, які розкладаються і виділяють гнильні запахи та фільтрат. При висиханні продукти неповного розкладу утворюють насичений забруднювачами та мікроорганізмами пил. У результаті відбувається інтенсивне забруднення повітря, ґрунту, поверхневих і ґрунтових вод. Розповсюджувачами патогенних мікроорганізмів являються мухи, пацюки, птахи, бездомні собаки та кішки.

За поданням Міністерства охорони навколишнього природного середовища Кабінет Міністрів України на засіданні 15 вересня 2010 року затвердив Плани природоохоронних заходів на 2010 рік для 9 областей – Дніпропетровської, Запорізької, Івано-Франківської, Донецької, Волинської, Львівської, Миколаївської, Харківської, м. Севастополь, в тому числі і для Черкаської області.

Плани визначають перелік заходів,

на які будуть спрямовані кошти місцевих фондів охорони навколишнього природного середовища у 2010 році. Плани Одеської та Херсонської областей, АР Крим направлено на доопрацювання через невідповідність зазначених у планах заходів вимогам постанови Кабінету Міністрів №1147 «Про перелік заходів, що належать до природоохоронних». План природоохоронних заходів по м. Київ надано не було. Загальна сума коштів, які будуть виділені на реалізацію затверджених планів, складає 821 млн. 903 тис. гривен. При цьому, за даними Держказначейства, станом на 01.09.2010 від збору за забруднення до місцевих фондів вже надійшло 692 млн. 263 тис. гривен. Загальна сума коштів, які будуть виділені на реалізацію затверджених планів по Черкаській області, складає 15414,75 тис. грн., з них: з обласного бюджету – 12 250,0 тис. грн., з місцевих – 3164,75 тис. грн.

За нашим розумінням, одним із проблемних питань будь-якого населеного пункту є проблема збирання, накопичення, переробки, утилізації, видалення, знешкодження та захоронення ТПВ. Відходи споживання населення області, продукції в тарі (упаковці), в основному, не вилучаються і не переробляються, і потрапляють на полігони та сміттєзвалища, що створює додаткові навантаження на ці об'єкти та зменшує економічний потенціал території.

На території Черкаської області ТПВ захороняються на 21 полігоні та 511 сміттєзвалищах. За твердженнями зелених активістів, більшість місць захоронення твердих побутових відходів не відповідають вимогам екологічної безпеки, експлуатація яких здійснюється з грубим порушенням Закону України «Про відходи».

В той же час дотримання правил експлуатації сміттєзвалищ носить епізодичний характер по всій території області. Їх упорядкування здійснюється, в основному, у весняний період під час проведення місячника благоустрою населених пунктів. Коштів вистачає лише на приведення стану об'єктів до мінімальних вимог експлуатації (впорядкування обвалування та під'їзних шляхів, розчистка водовідвідних каналів, ущільнення відходів). На більшості з них відсутні системи екологічного моніторингу. Все це різко погіршує екологічні параметри, робить полігони та сміттєзвалища небезпечними для довкілля та здоров'я населення прилеглих територій.

Більшість міських полігонів ТПВ наближаються до їх переповнення. Полігони міст Сміла, Умань та Ватутіне вже переповнені, експлуатація яких неможлива без проведення конкретних заходів по їх реконструкції. Найближчим часом і Черкаський міський полігон вичерпає проектну потужність. Питання розміщення ТПВ набуває все більшої гостроти та потребує вирішення.

Черкаський обласний осередок УЕА «Зелений світ» звертає увагу, що в області у 2010 році із 532 звалищ ТПВ лише 89 експлуатуються за наявності дозволів на розміщення твердих побутових відходів. Чим зумовлений такий низький

рівень отримання документів дозвільного характеру? Насамперед, це пов'язано з безвідповідальністю та небажанням вчасно займатися вирішенням цього питання власниками сміттєзвалищ. Більшість сільських голів абсолютну не володіють інформацією про законодавство у сфері поводження з відходами. У минулому для них краще було сплатити штраф, та не перейматися питанням законності розміщення побутових відходів. Але з 2009 року за фактичні обсяги відходів, вивезених на звалища без затверджених лімітів, збір за забруднення обчислюється та сплачується в десятикратному розмірі як за понадлімітний обсяг їх розміщення.

Варто також нагадати про те, що за підтримки та сприяння УЕА «Зелений світ», в області діє Обласна Програма поводження з твердими побутовими відходами, спрямована на ефективне вирішення комплексу питань, пов'язаних з поводженням з побутовими відходами. На жаль, ефективність від реалізації цієї Програми не така висока, як було заплановано з початку її прийняття. Як і раніше, залишається лише в планах будівництво сміттєперевантажувальних станцій та сміттєпереробних заводів.

Звичайно, органи місцевого самоврядування намагаються шукати вихід із надзвичайно складної ситуації, що складається нині навколо питання у сфері поводження з відходами, зокрема, побутовими.

Використання відходів як вторинної сировини є одним з головних напрямків вирішення проблеми зменшення екологічного навантаження на довкілля області. На Черкащині частково налагоджено систему роздільного збирання ТПВ, зокрема у м. Черкаси для запобігання потраплянню на Черкаський полігон твердих побутових відходів ПЕТФ-пляшок, встановлені спеціальні контейнери для їх збору. Зібрані від населення та підприємств використані ПЕТФ-пляшки ЗАТ «Черкасивторресурси» сортують за кольорами, подрібнюють, промивають, сушать та упаковують в м'які контейнери для подальшої передачі на утилізацію іншим підприємствам.

Всього в області 22 суб'єкти господарювання здійснюють збір та заготівлю окремих видів відходів, як вторинної сировини (макулатури, склобою, полімерів, гуми, матеріалів текстильних). Найбільше пунктів збору вторинної сировини зосереджено в містах Черкаси, Умань, Канів. На жаль, в інших населених пунктах це питання залишається поза увагою.

На нашу думку, на сьогодні є прекрасна можливість вирішення болючого питання – створення територіальних систем роздільного збирання твердих побутових відходів та вилучення їх ресурсоцінних компонентів. Впровадження систем дає змогу вирішити дві суттєві проблеми: – по-перше, це зменшення навантаження на полігони і сміттєзвалища внаслідок чого знизяться показники забруднення об'єктів довкілля;

– по-друге, зміцнення економічного потенціалу території за рахунок вилучення ресурсоцінних відходів, що в умовах існуючої економічної кризи дасть змогу отримати додаткові тенденції розвитку.